

De har været at give et selvstændigt bidrag til tolkningen af Wang Mang. Rudi Thomsens negative vurdering kunne have været et nyttigt supplement til Hans Bielensteins positive, der godt nok bygger på et bedre kendskab til kildematerialet, men som undlader at vurdere den administrative kapacitet til at gennemføre så mange reformer. Men så måtte konklusionerne have haft et andet grundlag. Nøgleordet for Rudi Thomsen er "konfucianisme". Tillægsordet "Confucian" bruges næsten i flæng, også hvor der ikke er belæg for det i kilderne. Det synes som om, han ad denne vej nærmest har lokket sig selv til konklusioner som at Wang Mangs liv var styret af hans »driving ambition and his deeply rooted Confucian conviction« og hans »desire to put the Confucian ideas into practice in order to bring about a harmonious ideal society« og det er som konfucianer, han skal forstås og vurderes. Denne opfattelse bygger i væsentlig grad på en ukritisk accept af, at Wang Mang selv troede på klassikernes beskrivelser af samfundets opbygning i fortiden. Denne accept er svær at dele, men det er af mindre betydning, da en sand konfuciansk hersker har samfundets harmoni og folkets velfærd som sin fornemste opgave, ja det er dårligt nok en opgave, med en sådan hersker sker det blot. Hele bogen er en benægtelse af, at Wang Mang, bevidst eller ubevidst, opfyldte sådanne krav, og den fremstår derfor som et eksempel på den positivistiske, kildekritiske historieforsknings begrænsninger, når historikere fra et område trodser sproglige vanskeligheder og forsøger at berige et andet område.

Leif Liltrup

STIG JØRGENSEN: Danmarks kongemagt og dens fødsel. Aarhus Universitetsforlag 1987. 65 s., 13 ill. Kr. 68.

Stig Jørgensen er dr.jur. og professor ved Institut for Retsslære, Aarhus Universitet. Han har gennem en årrække interesseret sig for Danmarks historie i vikingetiden og vil med denne bog skabe en syntese, der forsøger at se begivenheder og sammenhænge – her etableringen af kongemagt i et samlet Danmark – »ud fra et internt perspektiv«, som et resultat af samspillet mellem samfundsmæssige funktioner og institutioner. Metodisk angiver han at ville vurdere foreliggende forskningsresultater uden primære kildestudier, ud fra almindelig juridisk sagkundskab og ved inddragelse af retsteoretiske og samfundsvidenskabelige metoder.

Stig Jørgensens tese er i korthed, at Harald Blåtand var den, der først samlede Danmark; at det skete med udgangspunkt i Jelling; at jernproduktion i Vest- og Midtjylland var den økonomiske basis både for Jelling (der lå i et trafikknudepunkt), og for den almindelige økonomiske vækst og samlingen af Danmark.

Den lille bog er hurtigt læst, men egentlig ikke let læst. For præmisserne stilles ikke klart op, og der refereres til en mangfoldighed af teorier, som gør det umuligt for en læser uden solidt kendskab til kilderne at navigere rundt i problemerne. Det letter heller ikke læsningen, at forfatteren ubesværet manøvrerer mellem Jelling, Saxo, Tacitus, Jyske Lov, Illerupfundet, vejforbindelser, Sutton Hoo, kongeleiv og meget andet. Der er regulære fejl – den mest elementære og graverende er fejlreferatet af den vigtigste skriftlige kilde: indskriften på den store

Jellingsten. Her står ikke, at kong Harald samlede alt Danmark (s. 29 og 31). Indskriften siger bl.a., at han »vandt sig Danmark al«, og det er jo en anden sag, ifald Danmark allerede var samlet. Hvad angår jernudvinding i Jylland, så er der ganske rigtigt massive vidnesbyrd om tidlig jernudvinding her. Men foreløbig peger alle dateringer på tiden fra omkring Kristi fødsel til omkring år 600, eller på middelalderen. Der er endnu ingen fund fra vikingetiden. Det udelukker naturligvis ikke, at der var jernudvinding i Danmark i den tid, men det er en gængs teori, at meget jern i vikingetiden blev importeret fra Norge og Sverige. Der kendes masser af jernudvindingspladser fra perioden.

Stig Jørgensen er langt fra den første, der har søgt Danmarks »begyndelse«, og som har villet se Harald Blåtand som den første, der samlede riget, altså rigets grundlægger, og set Jelling som en art hovedstad (Harald Blåtands store mindesmærker gør fortsat deres virkning). Nogle af Stig Jørgensens argumenter og forklaringer er nye, men efter min mening er de ikke overbevisende. Hans kendskab til historisk og arkæologisk forskning, og til kilder og litteratur er utilstrækkeligt. Det gælder bl.a. også kendskab til de frankiske skriftlige kilder, og til den litteratur, der argumenterer for et samlet Danmark allerede fra vikingetidens begyndelse eller før.

For fagfolk har denne bog ingen særlig interesse, og det kan undre, at den er udgivet af Aarhus Universitetsforlag.

Elsie Roesdahl

Kvinnors Rosengård. Medeltidskvinnors liv och hälsa, lust och barnafödande. Föredrag från nordiska tvärvetenskapliga symposier i Århus aug. 1985 och Visby sept. 1987 utgivna av Hedda Gunneng, Beata Losman, Bodil Møller Knudsen, Helle Reinholdt. Skriftserie från Centrum för kvinnoforskning vid Stockholms Universitet nr. 1. Stockholm 1989. 211 s., med enkelte plancher og illustrationer.

Kvinnors Rosengård hedder denne symposierapport, der rummer foredrag fra de to nordiske symposier »Kvindens Rosengård« og »Kvindens Urtegård«. Temaerne for de to møder lå så nær hinanden, at det var oplagt med en fælles udgivelse, og resultatet er en lille, stofmættet, indbydende bog om middelalderkvindens seksualitet, børnefødsler, om medicinsk praksis samt om forestillingerne om kvinders biologiske funktioner.

I Niels Henrik Holmqvist-Larsens artikel bliver der gjort rede for betydningen af ordet Rosengård under gennemgangen af det danske, gynækologiske 1500-tals ms, udgivet under dette navn. Det er hovedsageligt en gengivelse af den tyske håndbog »Der Schwangern Frawen und Hebammen Rosegarten« af E. Rösslein. Måske hentyder ordet til en have, i betydning af et aflukket sted, som var kvinders eget. Andetsteds i bogen tolkes det klart som en omskrivning for det kvindelige kønsorgan.

Foredragene er samlet i fire afsnit: Idétraditioner, Skeletternes vidnesbyrd, Kvindens virkelighed og Middelalderen fortsætter. I første afsnit beretter etnologen Denise Malmberg om medicinske og kirkelige opfattelser af menstruationen, og viser, hvor påvirkede disse var af antikkens teorier om kvinden. Kvinder